LUND UNIVERSITY

Dendrokronologisk analys av dörrkarmar på Vinäs slott, Kalmar län

Linderson, Hans

2024

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

Link to publication

Citation for published version (APA):
Linderson, H. (2024). *Dendrokronologisk analys av dörrkarmar på Vinäs slott, Kalmar län.* (Dendrorapporter i Lund; Vol. 2024:28). Lund University.

Total number of authors:
1

General rights
Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:
Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.
• Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
• You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
• You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: https://creativecommons.org/licenses/

Take down policy
If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Download date: 11. Nov. 2026

LUND UNIVERSITY

DEPARTMENT OF QUATERNARY GEOLOGY
KVARTÄRGEOLOGISKA AVDELNINGEN
HANS LINDERSON

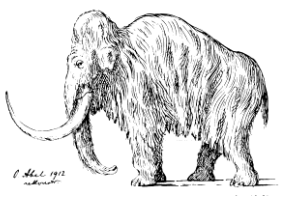

08 april 2024

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2024:28
Hans Linderson

DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV DÖRRKARMAR PÅ VINÄS SLOTT, KALMAR LÄN

Uppdragsgivare: Magdalena Jonsson <magdalena.jonsson@kalmarlansmuseum.se>, Kalmar Läns Museum, box 104, 391 21 Kalmar.
Område: Västervik kn **Prov nr:** 1-24 + K1-K2
Antal borr+sågprover+*tidigare undersökta* 17+1+*24+22*
Dendrokronologiskt objekt:.Vinäs dörr karmar samt tidigare underökning

Resultat:

Dendro nr:	Prov Nr :	Träd-slag	Antal år; 1 radie om inget annat anges	Splint (Sp) Bark (B) Vank. (W)	Datering av yttersta årsring i provet	Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalv-året)	Mer vågad precision Trädets Egenålder uppskattn
41781	1A	Tall	61	Sp 30 ej W	1724	**1734-1754**	
41782	2A	Tall	46	Sp 39? ej W	1676	**E 1676**	1677-1697
41783	3A	Tall	91	Sp 48 W?	1738	**1738-1750**	
41784	4B	Tall	72	Sp 18? Ej W	1816	**1838-1868**	
41785	5B	Tall	109	Sp 52 ej W	1844	**1844-1862**	
41786	6C	Tall	93	Sp 46 ej W	1741	**1741-1765**	
41787	7C	Tall	104	Sp 28? ej W	1736	**E 1736**	1748-1778
41788	8D	Tall	40	Sp? ej W	Ej datering		
41789	9D	Tall	94	Sp 70, W	1812	**V 1812/13**	
41790	10E	Tall	54	Sp 16, ej W	1718	**1742-1762**	
41791	11F	Tall	60	Sp 26, ej W	Ej datering		
41792	12F	Tall	97	Sp 21 ej W	1736	**1745-1775**	
41793	13G	Tall	70	Sp 4, ej W	1727	**1763-1783**	
41794	14H	Tall	64;2	Sp 10, ej W	1715	**1745-1765**	
41795	15H	Tall	66	Sp 29 ej W	1746	**1757-1777**	
41796	16i	Tall	24	Ej Sp	Ej datering		
41797	17i	Tall	58	Sp 13, ej W	Ej datering		
41798	18 Dörr-bräda källare	Tall	122;2	Sp 44, ej W	1524	**1530-1560**	

Sammanställning av datering per dörrkarm med smalast spann:

Dörrkarm A, 1738-1750
Prov 2A kan vara omkring 60 år äldre dock inte helt säker bestämning

Dörrkarm B, 1844-1862

Dörrkarm C, 1741-1765

Dörrkarm D, Vinterhalvåret 1812/13

Dörrkarm E, 1742-1762

Dörrkarm F, 1745-1775

Dörrkarm G, 1763-1783

Dörrkarm H, 1757-1765

Dörrkarm i, Ej daterad

Dörrbräda i dörr på källarplan**, 1530-1560**

Om dörrkarmarna är konstruerade vid ett gemensamt tillfälle med färskt virke så har det inträffat 1745-1750 för karm A, C, E, F om dörrkarm H skall inrymmas i gemensam byggperiod behöver perioden breddas till 1745-1757. Emellertid kan ett enstaka träd uppvisa avvikelser i splintmängd utöver gängse splintstatistik. Således kan man även förlänga dörrkarm C några år till 1754. En sammanvägning ger då en fällningstid **1745-1754** för dessa fem dörrkarmar.

Dörrkarmar B och D är avvikande från huvudgruppen och är avverkade på skilda tider på 1800-talet, **vinterhalvåret 1812/13 och 1844-1862**.

Dörrbrädan i källarplan är avverkad **1530–1560** och är det äldsta vittnesbördet för avverkat virke på Vinäs slott.

Virkets provenienser är lokalt när det gäller 1700 och 1800-talsvirket och dateras bäst mot tidigare undersökt virke. Det äldre virket från 1500-talet dateras bäst med mer allmänna kronologier, vilket inte utesluter lokal proveniens.

Tidigare underökningar 27 Maj 2008 och 1996 med någon ny datering av tidigare ej daterat virke.

Nationella Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, rapport nr 2008:27
Hans Linderson

DENDROKRONOLOGISK ANALYS AV VINÄS ”SLOTT”, KALMAR LÄN

Uppdragsgivare: Örjan Molander, Kalmar Läns Museum, box 104, 391 21 Kalmar.
Område: Västervik kn **Prov nr:** 1-24 + K1-K2
Antal borrprover+tidigare undersökta 24+22
Dendrokronologiskt objekt:.Vinäs

Information

Beteckningen ”vinterhalvåret” motsvarar egentligen trädens viloperiod, vilken täcker drygt september till och med april (inte sällan hela maj).

a) Exempelvis prov 1 dateras till ”efter 1770-1800” dvs 30-års intervallen kan flyttas framåt i tiden. Det är således möjligt att fällningsåret inträffar så sent som omkring 1840-byggfasen.

Kommentarer till dateringsresultatet

Slottet får huvudsakligen två byggperioder av virke som är avverkat **i början av 1770-talet** samt **omkring år 1840**, detaljer kan utläsas i resultattabellen. En systematisk dateringsavvikelse mellan undersökningen 1996 och föreliggande underökning av den yngre större byggfasen, genom att den förra dateras till 1841 jämfört med 1840. Inga felaktigheter kan spåras så att fördelningen bör ses som en tillfällighet.

Stallet bör vara uppfört 1780 eller något år senare.

Prov 2-6, 21 och 23 samt med en viss otydlighet k15-k19 uppvisar en tillväxtöning som närmst kan förklaras med ett **virkesuttag 1827** (blädning gallring). Det är därför mycket troligt att dessa är tagna ur gemensamt bestånd.

Prover som inte dateras är främst av granvirke, undantaget prov 5 samt några enstaka prover av tall. Tre prover, 17, k10, k21 passar dendrokronologiskt ihop så att de kan ha samma ursprung och eventuellt samma ålder, det saknas dock vankant i prov k21.
Prov 20 har jämförts på lägre nivå än de gängse kronologier som normalt daterar prover, det vill säga små lokala kronologier. En sådan är bildad av prover från kvarteret Vaxblekaren i Eksjö, vilken ger den bästa korrelationen så att yttersta årsring blir 1703. Jag väljer att, inte fastställa detta dateringsförslag (t-värde 4,1, GL 71***%, n=69) eftersom det handlar om ett enstaka prov med ganska få årsringar och något för låg statistisk och visuell korrelation. Förslagsvis kan det ses som ett indicium till en datering, inte mer.

Hans Linderson, Laboratorieföreståndare
Lunds Universitet
Laboratoriet för Vedanatomi och Dendrokronologi, Sölvegatan 12, 223 62 Lund
E-post: Hans.Linderson@geol.lu.se Tel: 046-2227891

Resultat:

CATRAS Dendro nr:	**Prov Nr :**	**Träd slag**	**Antal år**	**Splint (Sp) Bark (B) Vank. (W)**	**Datering av yttersta årsring i provet**	**Beräknat Fällningsår E(Efter) V(vinterhalvåret)**	**Trädets Egenålder uppskattn**
61101	1	Tall	58	Ej Sp	1721	**E 1785 ± 15a**	100-160
61102	2	Tall	112	Sp 64 W	1840	**V 1840/41**	120-140
61103	3	Tall	132	Sp 73 W	1840	**V 1840/41**	150-170
61104	4	Tall	111	Sp 67 nära W	1838	**1840 ± 2**	120-140
61105	5	Gran	98	W	1840	**V 1840/41**	110-130
61106	6	Tall	107	Sp 69, W	1840	**V 1840/41**	110-130
61107	7	Gran	81	W	Ej datering		90-110
61108	8	Tall	84	Sp 47, W	1775	**V 1775/76**	90-110
61109	9	Tall	73	Sp 64, nära W	1773	**1775 ± 2**	80-100
61110	10	Tall	108	Sp 52, W	1838	**V 1838/39**	120-140
61111	11	Tall	55	Sp 34, nära W	Ej datering	-	60-80
61112	12	Gran	46	W?	Ej datering	-	60-80
61113	13	Tall	153	Sp 68, W?	1858	**1864 ± 6**	170-200
61114	14	Tall	215	Sp 58, W	1882	**V 1882/83**	220-240
61115	15	Gran	45	W?	Ej datering	-	50-70
61116	16	Tall	48	Sp 45, nära W	1776	**1778 ± 2**	60-90
61117	17	Tall	107	Sp 70, W	Ej datering	-	110-130
61118	18	Tall	100	Sp 63, W	1770	**V 1770/71**	110-130
61119	19	Tall	70	Sp 48, B	1770	**V 1770/71**	80-100
61120	20	Tall	55	Sp 44, W	1770	**V 1770/71**	70-100
61121	21	Tall	169	Sp otydl, W	1838	**V 1838/39**	180-200
61122	22	Gran	178	W?	*1764*	***E 1764***	190-230
61123	23	Tall	126	Sp 69, B	1838	**V 1838/39**	140-170
61124	24	Tall	63	Sp 36, W	1770	**V 1770/71**	70-100
1.64001	S1	Tall	56	W	1781	**V 1781/82**	
1.64002	S2	Tall	92	W?	1780	**E=V 1780/81**	
1.64003	S3	Tall	56	W	1779	**V 1779/80**	
1.64004	S4	Tall	97	W	1781	**V 1781/82**	
1.64005	S5	Tall	74	W?	1779	**E=V 1779/80**	
1.64006	K6	Tall	65	W	1770	**V 1770/71**	
1.64007	K7	Tall	40		Ej datering	-	
1.64008	K8	Tall	53	W	1775	**V 1775/76**	
1.64009	K9	Tall	54	W	1770	**V 1770/71**	
1.64010	K10	Tall	104		Ej datering	-	
1.64011	K11	Tall	76	W	1773	**V 1773/74**	
1.64012	K12	Tall	43	W?	1770	**E=V 1770/71**	
1.64013	K13	Tall	?7	W	1770	**V 1770/71**	
1.64014	K14	Tall	90	W?	1770	**E=V 1770/71**	
1.64015	K15	Tall	31	W	1841	**V 1841/42**	
1.64016	K16	Tall	57	W	1841	**V 1841/42**	
1.64017	K17	Tall	50	W	1841	**V 1841/42**	
1.64018	K18	Tall	53	W	1841	**V 1841/42**	
1.64019	K19	Tall	53	W	1841	**V 1841/42**	
1.64020	K20	Tall	69	W?	Ej datering	-	
1.64021	(K21)	Tall	72	Ej W	(1827)	(E 1827)	
1.64022	(K22)	Gran	39	Ej W	(1761)	(E 1760)	